

Korumanın temel sorunlarından biri neyin korunacağıdır?

Sikke
Resim
Heykel
Mücevher
İkona
Seramik kaplar

Çini
Elyazması Kitap
Dokumalar (halı, kilim)
Cam-Metal-Deri Eşyalar
Mobilya

TAŞINIR KÜLTÜR VARLIKLARI eski deyimle MENKUL

Taşınabilir sanat eserleri ve belgeler
müzelerde ya da özel koleksiyonlarda saklanır

Bakım ve onarımları
konunun ilgili uzmanı (konservatör)
tarafından yürütülür

Özel durumlarda
aslında bir taşınmaz ait olmakla beraber
yapı üzerinde korunmasında sakınca olan
yapı parçaları ve bileşenleri
yapıdan ayrılarak korunabilir

Yıkılan bir konağın
kapısı, pencere kafesi, tavanları;
ya da yıkılan bir caminin revzen pencereleri

Bu anlamda "taşınabilir kültür varlığı" olabilir

Yapı yıkılmasa da
vandalizm,
doğa şartları gibi
zararlı etkilere karşı korumasız kalan
bu nedenle yerinde korunamayacak olan
değerli yapı bileşenleri,
Venedik Tüzüğü'nün 8. maddesinde
belirtildiği gibi müze ortamına taşınabilir

TAŞINMAZ KÜLTÜR ve DOĞA VARLIKLARI

eski deyimle
GAYRİMENKUL

ANIT AĞAÇ

Yaş, gövde çapı, tepe çapı ve boy itibarıyla kendi türünün alışlagelmiş ölçülerinin çok üzerindeki boyutlara ulaşan geçmiş ile günümüz, günümüz ile gelecek arasında köprü kurabilecek uzunlukta en az 100 yıllık doğal ömre sahip olan ağaç; görsel güzellik, estetik açıdan diğerlerinden farklı özellik taşıyan ağaç; ya da yöre tarihinde, mistik kültüründe ve folklorunda özel yeri bulunan ağaç

DOĞAL ANIT TABİAT VARLIĞI

Jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerlerdir

ANIT- ANITSAL YAPI

Tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal, teknik ve mimari değerler kapsamı içinde yapı teknolojisi, malzemesi ve bezemesi açısından özellik gösteren yapılar

1. Grup Yapılar

birinci grupta yer alan yapılar toplumun ortak bir gereksinimini (sosyal, dini, kültürel, ekonomik vb.) karşılamak üzere inşa edilmişlerdir Bu nedenle "anıtsal nitelik" kazanmaktadırlar

Günümüze ulaşabilen anıtsal yapılar ve yapı grupları dünya mimari mirasının öğeleri olarak korunmaya değer bulunmaktadır İşlevsel amacı tümüyle gündelik yaşama hizmet etmek olan yapılarda uzun süre geçtikten sonra toplumsal tarihe ait bir bileşen olarak değer kazanmakta ve koruma kapsamına alınmaktadır

ÇEVRESEL DEĞERLİ YAPI

"kent ve çevre kimliğine katkıda bulunan kültür varlığı niteliğindeki yöresel yaşam biçimini yansıtan yapılar"

2. Grup Yapılar

Anadolu'nun yaşam kültüründeki zenginliğinin mekana yansımaları olarak tanımlanan "geleneksel konutlar" 2. grup yapıları oluşturmaktadır.

ANIT- ANITSAL YAPI Tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal, teknik ve mimari değerler kapsamında yapı teknolojisi, malzemesi ve bezemesi açısından özellik gösteren yapılar 1. Grup Yapılar Plan düzeni, strüktürü, bezemesi ve malzemesiyle korunması gereken nitelikli konutlar

KENTSEL SİT Korunması gerekli kültür varlığı özelliği gösteren tek yapıların yoğunluk, mimari, tarihi açıdan bir araya gelerek bir bütünlük ve süreklilik göstermesi

KENTSEL SİT Yaşadıkları devirlerin sosyal, kültürel, ekonomik ve mimari özelliklerini, donatılarını koruyabilmiş sokak, mahalle, alanlar ile yansıtabilen kentler

KIRSAL SİT Yerleşme düzeni ve boyutları, dokuyu oluşturan yapıların türü ve yapım tekniği, malzemesiyle köy, bağ, yayla, sayfiye niteliği taşıyan alanlardır Tarımsal üretime dayalı bir yerleşmede her ailenin sahip olduğu ahır, samanlık, serander ve bunun gibi birimlerin yan yana geliş biçimi evlerin araziye yerleşim düzeni ilginç kümelenme ve dokular oluşturmaktadır

DOĞAL SİT Bilimsel araştırma, jeolojik yapı, çevresel gözlemler, ekolojik gözlemler ve topografik yapı açısından sıra dışı bulunan alanlar

TARİHİ SİT Yazılı bilgi ve tarihi araştırmalar sonucunda önemli tarihi olayların meydana geldiği saptanan yerler

TÜRKİYE KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARI ENVANTERİ		ENVANTER NO:	
		RÖLÖVE NO:	
ANIT		HARİTA NO:	
		GPS VERİLERİ:	
		DİL FOTO NO:	
		SB FOTO NO:	
		ANIT TURU:	SAYDAM NO:
İL:	İLÇE:	MAHALLE:	
SOKAK VE KAPI NO:	PAFTA:	ADA:	PARSEL:
ANITIN ADI:		ANITIN BULUNDUĞU BÖLGENİN NİTELİĞİ:	
ANITIN GÜNÜMÜZDEKİ İŞLEVİ:			
YAPININ BÖLGE İÇİNDEKİ KONUM:		YAPI TURU:	
KONUT:	DİNSEL YAPILAR:	TİCARET YAPILARI:	
EĞİTİM-KÜLTÜR-DİNLENCE:	GUVENLIK YAPILARI:	SU YAPILARI:	
YÖNETİM-İLETİŞİM YAPILARI:	SAĞLIK YAPILARI:	ULAŞIM YAPILARI:	
KENTSEL ÖGE:	DOĞA ÖGESİ:		
DÖNEM:	YAPIM TARİHİ/Yazılı:	YAZIT:	
MAL SAHİBİ:	BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ:		
YAPAN:	YAPTIRAN:		

YAPININ FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ			
YAPIYA GİRİLDİ:	YAPIYA GİRİLMEDİ:		
TASİYİCİ SİSTEM:	YAPININ KAT ADEDE:	KONUT PLAN TIPI:	
ORTU TURU:			
ORTU MALZEMESİ TURU:		AVLU/BAHÇE DUVARI ÖRGÜSÜ:	
SAÇAK TURU:		AVLU/BAHÇE DUVARI BİTİŞİ:	
CEPHE ÖZELLİKLERİ:	KAPLAMA MALZEMESİ:		
ÇIKMA TURU:	PENCERE:		
BALKON KORKULUĞU:	PENCERE ÖGESİ:		
YAPI ÖGELERİ:	GİRİŞ KAPISI:		
DEVİRME MALZEME:	GİRİŞ KAPISI MALZEMESİ:		
BEZEME:			
ELEKTRİK:	SU:	KANALİZASYON:	TELEFON:
ISITMA:			
SAĞLAMLIK DURUMU:	TESCİL DURUMU:	TESCİL NO:	
ÖZGÜRLÜK DURUMU:	TESCİL KURUMU:		
ONARIM GÖRMÜŞ:	TESCİL TARİHİ:	TESCİL DERECESESİ:	
ARAZİDE HAZIRLAYANLAR:	TARİH:		
ARAZİDE KONTROL EDENLER:	TARİH:		

TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ Taşınmaz kültür ve doğa varlıklarının (anıtlar ve sitler) saptanarak ulusal kültür varlıkları kütüğüne geçirilmesi işlemine "tescil" denilmektedir. - Korunması gerekli kültür varlığı yasal güvence altına alınmakta - Dokunulmazlık sınırları tanımlanarak özgün niteliklerini hangi ölçüde sürdüreceği belirlenmektedir

TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ Korunması gerekli değerler taşıyan kültür varlıklarının teknik bir çalışma ile değerlendirilerek belgelendirilmesine "tespit"

Birçok ülkede anıtlar önemlerine göre sınıflandırılmış ve her grup için uygun müdahale sınırları tanımlanmıştır Ülkemizde bir tarihi yapının taşıdığı değer ve hangi anıt grubu içinde yer alacağı, ilgili bilim dallarının (arkeoloji, sanat ve mimarlık tarihi, mimari tasarım, restorasyon, şehircilik vb.) uzmanlarından oluşan bilimsel kurullar tarafından tartışılarak kararlaştırılmaktadır Kültür varlıklarını değerlendirme düzeni ile ilgili "Taşınmaz Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu"nun 28.02.1995 tarihinde aldığı kararlar şu şekildedir
--

1. Grup Yapılar Evrensel, ulusal ya da yöresel düzeyde mimari değere sahip "tarihi, anı ve estetik nitelikleriyle korunması zorunlu" yapılarıdır (Aspendos tiyatrosu - Ayasofya camii) (Erzurum Çifte Minareli Medrese - Kayseri Döner Kümbet) (Süleymaniye Camii - Rumeli Hisarı - Taşkılla) (Taksim Maksemi - III. Ahmet Çeşmesi) (Topkapı Sarayı - Beylerbeyi Sarayı) Plan düzeni, strüktürü, bezemesi ve malzemesiyle korunması gereken nitelikli konutlar Amcazade Hüseyin Paşa Yalısı - Birgi Çakırağa Konağı
--

2. Grup Yapılar

Kentsel çevreyi oluşturan, yöreye karakter veren, geleneksel yapım tekniği ile yapılmış yapılar

20. yüzyıl ve sonrasında yapılmış olmasına rağmen önem ve özellikleri bakımından korunmaya değer bulunan yapılar

4. Levent Mahallesi, 1956
Mimar Kemal Ahmet Aru

Değerlendirme bu açıdan çok önem taşımaktadır

1. grup yapılar tüm mimari özellikleri ile aynen korunmaktadır
 2. grup yapılarda çoğu kez ancak cephe koruması gerçekleştirilmektedir
- Plan özellikleri çoğunlukla değişime uğramaktadır

Anıtların, kültür varlıklarının korunmasında asıl olan onların genel görünümleriyle olduğu kadar özgün tarihi dokularıyla da yaşatılmalıdır

Türkiye'de tescil çalışmaları çok geciktiği için kentlerimizde tarihi çevre büyük ölçüde koruma perspektifi olmayan imar planlarıyla yenilenmiş ve sonuç olarak geleneksel dokular tahrip edilmiştir